

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Mgr. B.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. Ľ., advokátom v B., proti žalovaným **1/ Ing. M.**, bývajúcemu v B., **2/ Ing. S.**, bývajúcemu v B., **3/ Ing. S.**, bývajúcej v B., **4/ Ing. M.**, bývajúcemu v B., všetci zastúpení Advokátskou kanceláriou Z., so sídlom v B., **o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 19 C 79/2001, o dovolaní žalovaných proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 18. decembra 2012 sp. zn. 6 Co 274/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 18. decembra 2012 sp. zn. 6 Co 274/2012 a uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 25. mája 2012 č.k. 19 C 79/2001-439 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV uznesením z 25. mája 2012 č.k. 19 C 79/2001-439 zastavil dovolacie konanie podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) s odôvodnením, že žalovaní podali dovolanie proti rozsudku (správne uzneseniu – pozn. dovolacieho súdu) Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2010 sp. zn. 9 Co 354/2009 (uznesenie, ktorým krajský súd zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava IV z 10. augusta 2009 č.k. 19 C 79/2001-267 o zamietnutí návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva účastníkov konania k nehnuteľnostiam a vec mu vrátil na ďalšie konanie – pozn. dovolacieho súdu). Výzvou z 21. júla 2011 súd vyzval žalovaných na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie spoločne a nerozdielne vo výške 199 Eur. Nakoľko predmetom konania je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, s poukazom

na ustanovenie § 6 ods. 2 a § 7 ods. 9 zákona o súdnych poplatkoch, súd vyzval 3. februára 2012 žalovaných na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 18,94 Eur, ktoré sumy dovolatelia aj zaplatili. Z dôvodu vzniku chyby v písaní pri výške stanoveného súdneho poplatku, súd prvého stupňa ďalšou výzvou z 22. februára 2012 opätovne vyzval žalovaných na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 18.922 Eur po zohľadnení už zaplatenej časti súdneho poplatku, pretože hodnota predmetu konania je 159.500 Eur (podiel žiadaný žalovanými). Vzhľadom k nerešpektovaniu zohľadnenia maximálnej výšky súdneho poplatku v súlade s položkou 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov (ďalej len „Sadzobník“), súd prvého stupňa poslednú uvedenú výzvu zrušil a dovolateľov vyzval na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 16.378,50 Eur (do najvyššej prípustnej sumy súdneho poplatku v zmysle pol. č. 1 písm. a/ Sadzobníka – pozn. dovolacieho súdu). Predmetná výzva bola právnej zástupkyňi žalovaných doručená 3. apríla 2012. Keďže súdny poplatok ani do 14. mája 2012 nebol doplatený a to ani neskôr napriek tomu, že o následkoch nezaplatenia boli účastníci poučení, súd prvého stupňa dovolacie konanie zastavil.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaných uznesením z 18. decembra 2012 sp. zn. 6 Co 274/2012 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správne.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podali žalovaní dovolanie, navrhli napadnuté uznesenie a tiež uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie s poukazom na ustanovenie § 237 v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/ a c/ O.s.p., pretože v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci bolo nezákonne zastavené dovolacie konanie, čím im bola odňatá možnosť konať pred dovolacím súdom. Uviedli, že podali dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým došlo k zrušeniu rozhodnutia prvostupňového súdu a vráteniu mu veci na ďalšie konanie a rozhodnutie, pričom v napadnutom zrušujúcom uznesení odvolací súd vytkol súdu prvého stupňa procesné pochybenia a nariadil vykonať potrebné dokazovanie vo veci. Žalovaní v dovolaní proti zrušujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu namietali odlišný právny názor vyslovený odvolacím súdom bez ich účasti a tiež neprihliadnutie na vytknuté procesné vady súdu prvého stupňa. Vychádzajúc z formy rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý rozhodol uznesením, ktorým zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie, dovolatelia zastávajú názor, že v danej veci predmetné rozhodnutie odvolacieho súdu napadnuté dovolaním je rozhodnutím procesným, nie rozhodnutím vo veci samej, preto dovolanie

v takom prípade v zmysle ustanovenia § 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch nepodlieha poplatkovej povinnosti. Namietli tiež nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré v dôsledku jeho nepreskúmateľnosti má taktiež za následok odňatie im možnosti konať pred súdom. Poukázali na nerovnaký prístup k účastníkom konania vo vzťahu k stanoveniu výšky súdneho poplatku, keď žalobkyni za odvolanie súd uložil zaplatiť súdny poplatok vo výške 33 Eur, čím došlo k porušeniu zásady rovnakého prístupu účastníkov konania k súdu.

Žalobkyňa právo vyjadriť sa k dovolaniu nevyužila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243 ods. 3 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nemá znaky vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd svojim uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie ale nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému v § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Dovolanie preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti

dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným). Treba zdôrazniť, že ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný. Ak je teda konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým dovolanie nie je inak prípustné.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a písm. g/ O.s.p. dovolatelia nenamietali a v dovolacom konaní ich existencia nevyšla najavo. Prípustnosť ich dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť. Pri skúmaní prípustnosti dovolania sa potom dovolací súd zamerl osobitne na okolnosti žalovanými namietané v dovolaní.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu znemožňujúci účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu spisu zistil, že súd prvého stupňa výzvou z 25. júla 2011 vyzval žalovaných na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 199 Eur, výzvou zo 6. februára 2012 na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 18,94 Eur, výzvou z 22. februára 2012 na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 18.922 Eur a výzvou z 29. marca 2012 na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 16.378,50 Eur, keď prípisom z toho istého dňa zrušil svoju predchádzajúcu výzvu z 22. februára 2012. Súd prvého stupňa uznesením z 25. mája 2012, č.k. 19 C 79/2001-439 dovolacie konanie zastavil z dôvodu, že dovolatelia súdny poplatok za dovolanie nezaplatili v plnej výške napriek poučeniu o následkoch nezaplatenia poplatku. Odvolací súd na odvolanie žalovaných, uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým zastavil dovolacie konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie, potvrdil. Tento jeho postup nebol správny.

Ustanovenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je vyjadrením základného práva účastníka konania domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany. Zároveň je možné v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenia vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných slobôd (I. ÚS 22/03).

Z uvedeného vychádzal aj Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý vo svojom uznesení z 11. apríla 1995 sp. zn. I. ÚS 18/1995 uviedol, že pri výklade a uplatňovaní zákonov (rovnako ústavných zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov) treba postupovať tak, aby boli v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Preto nie je možné ani Zákon o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (zák. č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov) uplatňovať tak, aby došlo k porušeniu ústavnoprocésneho princípu právnej ochrany pred súdmi, kde platí rovnosť všetkých účastníkov, len z dôvodu legislatívnej nejasnosti textu, ktorú možno odstrániť výkladom v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy.

Z uvedeného vyplýva, že výklad a používanie jednotlivých ustanovení zákona o súdnych poplatkoch, vrátane súvisiacich ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť, že všeobecný súd musí vykladať a používať uvedené ustanovenia v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Pritom do práva na súdnu ochranu je potrebné nepochybné zahrnúť aj oprávnenie účastníka konania domáhať sa preskúmania rozhodnutia súdu v inštančnom konaní.

Z ustanovenia § 1 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch vyplýva, že súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konania súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

Podľa § 2 ods. 1 písm. a/ tohto zákona, poplatníkom je navrhovateľ poplatkového úkonu, ak je podľa sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/, poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 6 ods. 1, sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku percentom zo základu poplatku (ďalej len "percentná sadzba") alebo pevnou sumou.

Podľa ods. 2 cit. ustanovenia, ak je sadzba poplatku ustanovená za konanie, rozumie sa tým konanie na jednom stupni. Poplatok podľa rovnakej sadzby sa vyberá i v odvolacom konaní vo veci samej. Poplatok za dovolanie sa vyberá vo výške dvojnásobku poplatku ustanoveného v sadzobníku.

Z ustanovenia § 10 ods. 1 veta prvá zákona o súdnych poplatkoch vyplýva, že ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania, odvolania alebo dovolania, prvostupňový súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

Pri interpretácii vyššie citovaných zákonných ustanovení treba mať na zreteli, že uvedené právne normy nemožno vykladať izolovane, resp. samostatne, ale v ich vzájomnej súvislosti a so zreteľom na ich súlad s Ústavou Slovenskej republiky, a na medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná. Potrebné je ich preto interpretovať tak, že súdny poplatok sa vyberá za konanie o návrhu vo veci samej, resp. opravnom prostriedku proti rozhodnutiu vo veci samej (por. tiež vetu prvú poznámky č. 3 k pol. č. 1 Sadzobníka súdnych poplatkov - „Poplatky podľa rovnakej sadzby sa platia i v odvolacom konaní vo veci samej.“).

Podľa ustanovenia § 152 ods. 1 veta prvá O.s.p., rozsudkom sa rozhoduje vo veci samej.

Vecou samou je potrebné rozumieť predmet, pre ktorý sa vedie konanie a rozhodnutím vo veci samej také rozhodnutie súdu, ktorým sa v tzv. sporovom konaní na základe žaloby stanovia konkrétne práva a povinnosti účastníkov vyplývajúce z právneho vzťahu pre žalobou uplatnený nárok.

Uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie, vecne takéto práva nerieši a teda nerozhoduje o veci samej. Odvolací súd v predmetnom súdnom konaní zrušujúce uznesenie vydal z dôvodu potreby doplnenia dokazovania na okolnosti rozhodujúce pre vydanie konečného rozhodnutia vo veci samej, z čoho vyplýva, že ide o rozhodnutie procesného charakteru, pretože v konaní, ktoré by malo viesť k vecnému rozhodnutiu, nie sú zatiaľ splnené podmienky pre nedostatočne zistený skutkový stav.

Ak odvolanie či dovolanie smeruje (ako druh opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu v zmysle ust. § 2 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch) proti rozhodnutiu, ktoré má len procesnú povahu alebo proti rozhodnutiu o trovách konania, nemožno pre poplatkové účely vychádzať z ceny nároku v konaní uplatňovaného. Je totiž treba mať na zreteli - v zmysle ústavnej zásady, vyjadrenej v čl. 59 ods. 2 ústavy, ktorý ustanovuje, že dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, ktorá sa premietla do ustanovenia § 1 zákona o súdnych poplatkoch - že sadzobník súdnych poplatkov nestanovuje pre tieto prípady žiadnu sadzbu súdneho poplatku, ani na ne nepamätá vo svojich poznámkach. Poznámka č. 3 k položke 1 sadzobníka výslovne uvádza, že poplatky podľa rovnakej sadzby sa platia i v odvolacom konaní vo veci samej. Preto v prípade odvolania proti rozhodnutiu, ktoré má len procesnú povahu, sa poplatky vôbec neplatia a táto zásada sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na dovolacie konanie.

Z uvedeného vyplýva, že uznesenie odvolacieho súdu, ktorým zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie nie je rozhodnutím vo veci samej, a preto nepodlieha poplatkovej povinnosti za dovolanie v zmysle ustanovenia § 6 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov.

Zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, hoci na tento postup nebol zákonný dôvod, je odňatím možnosti účastníkovi konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (R 50/1997).

Výskyt niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. je vždy zo zákona dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu, vydanému v konaní touto vadou postihnutom. Zároveň je tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v takom konaní nemôže byť považované za správne.

S poukazom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a taktiež súdu prvého stupňa podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. februára 2014

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová